

martin kákoš • gabo dušík • martin sarvaš • jaroslav moraučík

FRANTIŠEK Z ASSISI

těšínské divadlo
česká scéna
Příspěvková organizace
Moravskoslezského kraje

těšínské divadlo český těšín, příspěvková organizace

ředitel **karol suszka**

šéf české scény **miloslav čížek**

dramaturg české scény **ivan misař**

martin kákoš • gabo dušík • martin sarvaš • jaroslav moraučík

františek z assisi

překlad **ivan misař**

scénář **martin kákoš**

hudba **gabo dušík**

texty písní **martin sarvaš**

hudební nastudování **vladimír ondrůška**

scéna **pavol andraško** j.h.

kostýmy **ludmila várossouá** j.h.

asistent choreografie **jakub kaleta** j.h.

dramaturgie **ivan misař**

režie a choreografie **jaroslav moraučík** j.h.

premiéra 12. září 2015 u 17.30 hod. u těšínském divadle

sezóna 2015/2016

inscenace vznikla za finanční podpory

ministerstva kultury české republiky a města český těšín

osoby a obsazení:

františek **zdeněk klusák**

leo **tomáš hába**

klára **lucie bergerová** j.h.

chudoba **markéta glosová**

černý rytíř **robert urban** • **petr kutheil** j.h. • **tomasz przybyla** j.h.

smrt **adéla kruliková**

františkova matka **jolana ferencová**

bernardone, františkův otec **michal przebinda**

favarone, otec kláry **zdeněk hrabal**

eliáš **miroslav liška**

1. přítel, 1. mnich **ondřej frydrych**

2. přítel, 2. mnich **petr sutorý**

papež **karol suszka**

krčmář, sultán **vitězslav kryške**

bianca, sestra kláry **petra sklářová**

papežský legát **miloslav čížek**

kněz **petr pěnka**

1. kardinál, 1. muž **vitězslav kryške**

2. kardinál, 2. muž **zdeněk hrabal**

anděl **agáta vejmelková** j.h.

sólové taneční role

láska **mia majeriková** *

ctnost **kristýna moraučíková** * • **gabriela urbanová** *

závist **lukáš onufer** *

chamtivost **kristián sedláček** * • **dauid schimmer***

tanečnice, tanečníci** **adéla šangalová** • **renata stenchlá** • **michaela sutorý** •

tereza kusnierzová • **veronika mokroszová** • **andrea kouřová** • **anna mináriková** •

jakub kaleta • **tomáš bazsier** • **stanislav vejmelka** • **ondřej miklík** • **dauid vyhnálek** •

jakub vašek • **dominik gracz**

LUK.DANCE, s.r.o.

* externí spolupracovníci Těšínského divadla

náповěda **libuše berková**

inspice **alice valterová**

Svatý František z Assisi zvaný Serafínský

(ulastním jménem Giovanni Bernardone)

*1181 nebo 1182 v Assisi

†3. října 1226 v Porciunkuli u Assisi

Svatý František se narodil v Assisi nedaleko Perugie, dnešního hlavního města stejnojmenné provincie v oblasti Umbria. Jeho otec Pietro Bernardone, byl bohatý

obchodník s látkami. Matka Jana Picaová pocházela z Francie, patrně z Provence. Jejich syn dostal při křtu dostal jméno Giovanni (Jan), ale záhy mu začali říkat Francesco. O vzniku tohoto jména jsou dvě verze: začal mu tak říkat otec, když zjistil synovu náklonost k rodnému jazyku matčiny. Také druhá verze má co dělat s francouzštinou. Kamarádi mu prý začali říkat „malý Francouzek“, tedy Francesco. Faktem zůstává, že toto jméno použil František později jako své jméno v řádu.

(Během staletí prezentovali životopisci mnoho historek o životě Františka z Assisi, ale byly to většinou pouhé legendy.)

V mládí se František pohyboval ve společnosti bohatých ursteuniků (dnes bychom řekli zlaté mládeže) a vedl veselý, bezstarostný a rozmařilý život. Byl nekorunovaným králem zábav assiské mládeže. Stejně jako oni měl rád truveršské písně a snil o tom, že se stane udatným rytířem. Proto se zúčastnil uojenského tažení proti Perugii. Assisi bylo poraženo, František byl zajat a uvězněn. Během pobytu ve vězení onemocněl a velmi pomalu se uzdravoval. V zajetí pobyl celý rok, než byl dojednán mír a zajatci byli propuštěni. Během nemoci míval četné sny a častá vidění. Když se modlil v polorozpadlém kostelíku svatého Damiána uslyšel hlas, který mu řekl, že jeho posláním bude chudoba a služba Ježíši Kristu. To způsobilo radikální změnu

ve Františkově životě. Aby mohl opravit zříceninu kostela, prodal část majetku svého otce. Pietro Bernardone byl konsternován synovým počínáním a když nepomohly domluvy ani výhrůžky, Františka vydědil.

Za krátký čas se okolo něj shromáždili první žáci a František sepsal jednoduchá řeholní pravidla s nimiž se vydal do Říma k papeži Inocencovi III. Papež je nejdříve odmítl schválit, ale nakonec podlehl a pravidla potvrdil. Tak mohl vzniknout řád menších bratří (později řád františkánů), jehož základem byla pokora, chudoba a čistota.

Je samozřejmé, že hlásání absolutní chudoby nebylo v té době nikterak populární a lidé jeho kázání navštěvovali sporadicky. Z té doby pochází známá legenda, že když František nenalezl posluchače mezi lidmi, odešel do lesa a kázal lesní zvě-

ři, která mu naslouchala. Zvířata pak nazval svými bratry a věřil, že všechna oslavují svého Stvořitele a vzdávají mu chválu, například ptáci svým zpěvem. Podle jiné legendy napravil svatý František zlého ulka, jenž v okolí Assisi ohrožoval pastýře a jejich stáda.

Po čase sepsal František nové, zrevizované regule řádu menších bratří, které schválil papež Honorius III. Přibližně v téže době postavil - patrně poprvé - na Vánoce první betlém a zinscenoval ve chlévě scénu narození Páně s živými zvířaty.

Zájem o následování Františka projevil i mladá žena šlechtického původu Klára. Spolu s ní založili řád svaté Kláry - známější jako klarisky nebo řád chudých paní (členkou tohoto řádu byla svatá Anežka Česká).

Sám František toužil hlásat slovo Boží po celém světě a nabádal k tomu i své následovníky. Stal se tak zakladatelem misijní činnosti. S křížovou úpravou se vydal až do Egypta a dostal se prý až k samotnému sultánovi. Toho František zaujal natolik, že ho nauzdory všem zvyklostem nechal ani mučit, ani popravit, ale u pokoji ho propustil.

Po návratu do Assisi se Františkův zdravotní stav neustále zhoršoval. Jeho zrak slábl a na sklonku života úplně oslepl. Podle legendy se na jeho těle objevila stigmata, rány identické s těmi, které utrpěl Ježíš na kříži. Zemřel 3. Října 1226 v Porciunkuli, na zemi, přikrytý vypůjčeným pláštěm.

16. čeruna 1228 byl papežem Řehořem IX. svatořečen.

***

Literární dílo Františka z Assisi je relativně rozsáhlé. Většinu tvoří dopisy obsahující rady a napomenutí různým skupinám bra-

tří psané ve stylu listů svatých apoštolů a jsou psány latinsky. Řada z nich se nedochovala a sporné je i to, které jsou autentické a jak velký podíl na nich mají ostatní členové řádu. Spolehlivě je autorství prokázáno u tři verzí řehole řádu menších bratří, řehole klarisek, u Testamenta a básně Píseň tvorstva.

Nejslaunějším Františkouým dílem je právě báseň Píseň tvorstva (Laudes creaturarum). Ta není psána latinsky, ale u umberském dialektu, kterým se hovořilo u okolí Assisi. Píseň byla napsána postupně, a to především na sklonku Františkova života. Mnozí badatelé se totiž domnívají, že na její konečné podobě pracoval bratr Pacifik. Jedná se o zcela zásadní text v literární historii Itálie, neboť není jen jednou z nejstarších dochovaných básní psaných v některém z italských dialektů, ale i vůbec první básni s nespornými uměleckými kvalitami.

Nejvyšší, všemocný, dobrý Pane,
tobě buď chvála, sláva, čest a všechno dobrořečení.
Patří tobě jedinému, Nejvyšší,
a žádný člověk není hoden vyslovit tvé jméno.

Ať tě chválí, můj Pane, všechno, co jsi stvořil,
zvláště pak bratr slunce,
neboť on je den a dává nám světlo,
je krásný a září velkým leskem,
uždyť je, Nejvyšší, tvým obrazem.

Ať tě chválí, můj Pane, sestra luna a hvězdy,
stvořils je na nebi jasné, uzácné a pěkné.

Ať tě chválí, můj Pane, bratr vítr
a vzduch i oblaka, jasná obloha i každé počasí,
kterým živiš své tvory.

Ať tě chválí, můj Pane, sestra voda,
která je velmi užitečná, pokorná, uzácná a čistá.

Ať tě chválí, můj Pane, bratr oheň, kterým osvětluješ noc
a on je pěkný, příjemný, mocný a silný.

Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra matka země,
která nás živí a slouží nám,
a rodí rozličné plody s pestrými květy a trávou.

Ať tě chválí, můj Pane, ti, kdo odpouštějí pro tvou lásku
a snášejí nemoci a soužení.
Blažení ti, kdo je nesou v pokoji,
neboť ty, Nejvyšší, dáš jim korunu.

Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra smrt těla,
žádný živý člověk jí nemůže uniknout.
Běda těm, kdo zemřou v smrtelných hříších.
Blaze těm, které nalezne spojeny s tvou nejsvětější vůlí,
neboť druhá smrt jim neublíží.

Chvalte mého Pána, dobrořečte a děkujte mu,
a služte mu s velikou pokorou.

Modlitba svatého Františka

Pane, udělej ze mne nástroj svého pokoje,
abych přinášel lásku tam, kde je nenávisť,
odpuštění, kde je urážka,
jednotu, kde je nesvornost,
víru, kde je pochybnost,
pravdu, kde je blud,
naději, kde je zoufalství,
radost, kde je smutek,
světlo, kde je tma.

františek z assisi: citáty

Láska není milování.

***

Srdce jediného člověka je tak veselé,
že je s to obsáhnout bolest všech lidí.

***

Srdce má své sídlo u člověku vedle duše,
s níž po celý život neudrží dobré sousedské uztahy.

***

Lidé všechno ztratí, co po sobě zanechají.
Vezmou si s sebou jen mzdu za lásku a almužny, které dali.

***

Láska nikdy nezhálí, spokojenost často.

***

I jeden sluneční paprsek může prosušetlit mnoho temna.

***

Málo známým dědictvím po svatém Františkovi je vánoční zvyk stavění betlémů. On byl patrně první, který v roce 1223 v Grecciu zinscenoval na Vánoce scénu narození Páně u chlévě s živými zvířaty.

***

práva k provozování tohoto díla zastupuje agentura **lita bratislava**
vedoucí obchodního oddělení **dagmar pauliková** • vedoucí dekorační dílny **kristina libosková**
vedoucí krejčovny **helena prokopová** • vedoucí ulásenkárny **jarmila držíková** • jevištní mistr **roman sekula**
vedoucí zvuku a osvětlení **vladimír rybář** • vedoucí úseku rekvizit **josef kurek** • rekvizity **milada zbončáková**
garderoba **jana černá, paula cwiertková** • světla **czesław czakoj, martin valenta** • zvuk **richard damek, michal maliniak**
jevištní technika **jiří ponča, alfréd benek, jindřich tesarczyk, rostislav mišura, jirí gebhart**
redakce programu **ivan misař** • foto **karin dziadková** • design **marian siedlaczek** • tisk **proprint**, s. r. o. český těšín
program vydalo **těšínské divadlo** český těšín, příspěvková organizace
zřizovatel - moravskoslezský kraj • ostravská 67 • 737 35 český těšín • tel. 558 746 022-23 • info@tdivadlo.cz •
www.tdivadlo.cz

